

Innowacyjne nauczanie

Moja przygoda z innowacyjnością w nauczaniu rozpoczęła się w 2000 roku. Jest rok 2015. Minęło 15 lat realizacji projektów innowacyjnych czyli robienia wciąż czegoś innego i inaczej. Innowacyjne nauczanie jest dla mnie pomysłem na siebie i dzieci, z którymi pracuję w Gimnazjum nr 5 w Słupsku. Bycie innowatorem obliguje do własnej kreatywności, ciągłego poszerzania wiedzy merytorycznej i doskonalenia metodyki prowadzenia zajęć. Takie cele przyświecają mojej aktywności. Pisząc program: „Wiedza o społeczeństwie z elementami psychoedukacji dzieci i młodzieży” odniosłam się do aktów prawnych regulujących prowadzenie innowacji w szkole. Są to:

- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późniejszymi zmianami).
- Rozporządzenie MENiS z dnia 19 lutego 2002 r. (zm. 29.05.2003 r.) w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji.
- Rozporządzenie MENiS z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki.
- Rozporządzenie MENiS z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych.
- Rozporządzenie MENiS z dnia 26 lutego 2002 r. (zm. 30.11.2006 r.) w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.
- Rozporządzenie MENiS z dnia 5 lutego 2004 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania, podręczników oraz cofania dopuszczenia.
- Rozporządzenie MENiS z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudniać nauczycieli.
- Rozporządzenie MENiS z dnia 24 sierpnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki.

Mając na uwadze w/w rozporządzenia, dopełniłam formalności i wdrożyłam wszystkie procedury, dotyczące wypełniania dokumentacji tj. wypełniłam kartę zgłoszenia innowacji pedagogicznej oraz przygotowałam wymagane załączniki:

1. Szczegółowy opis innowacji pedagogicznej.
2. Zgody nauczycieli, którzy będą uczestniczyć w innowacji pedagogicznej.
3. Zgodę autora lub zespołu autorskiego na wprowadzenie innowacji pedagogicznej w szkole.
4. Szczegółową opinię rady szkoły/rady pedagogicznej, dotyczącą planowanej innowacji pedagogicznej.
5. Uchwałę rady pedagogicznej w sprawie wprowadzenia innowacji pedagogicznej w szkole.
6. Pisemną zgodę organu prowadzącego na finansowanie planowanych działań innowacyjnych.

Celem realizacji innowacji była i jest poprawa jakości pracy szkoły, a zatem, należy zastanowić się nad kilkoma kwestiami:

- Co chcę zmienić? (treść innowacji)
- Dlaczego chcę coś zmienić? (cel innowacji)
- Jakie będą oczekiwane efekty zmiany, korzyści dla ucznia? (rezultaty)
- Jak powinna wyglądać ewaluacja programu innowacyjnego? (ewaluacja)

Tak postawione pytania, pozwoliły mi doprecyzować ofertę innowacyjną i zaplanować sprawdzenie efektów pracy z uczniem.

Przykłady dobrej praktyki

Jestem przekonana, iż nauczyciel-mistrz-wychowawca i rola jaką pełni on w zespole klasowym, powoduje, że nauka jest trendy. Jest oryginalnym hobby, ciekawością samą w sobie i ponadprzeciętną wiedzą, wykorzystywaną w różnych obszarach życia społecznego ucznia. Modelowanie pozytywne może okazać się inspiracją, a zarazem drogą do sukcesu. Kreatywny umysł nauczyciela i ucznia zachęca do podejmowania „ryzyka” prowadzenia zajęć na pozór z chaotycznym, a jednak uporządkowanym tokiem lekcyjnym.

Moja propozycja pracy z uczniem opiera się na programie innowacyjnym *Wiedza o społeczeństwie z elementami psychoedukacji dzieci i młodzieży*. W projekcie został szeroko opisany temat: *Psychoedukacja warunkiem prawidłowego rozwoju osobistego ucznia*.

W ramach propagowania dobrych praktyk w edukacji, zachęcam czytelników „Informatora Oświatowego” do zapoznania się z propozycją psychoedukacyjnych metod pracy i nietuzinkowego podejścia do ucznia.

Opis innowacji

- **Autor i prowadząca innowację:** Halina Krupa
- **Termin:** 3 lata (program zrealizowany w roku szkolnym 2011/2014)
- **Liczba godzin dla grupy:** 150
- **Miejsce realizacji:** Gimnazjum nr 5 w Słupsku
- **Metody pracy:** **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
 - wykład,
 - prezentacja multimedialna,
 - psychorysunek,
 - zabawy ruchowe, **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
 - ćwiczenia relaksacyjne,
 - logogryfy,
 - krzyżówki,
 - mapy pamięci,
 - plakaty,
 - opowiadania,
 - przypowieści,
 - metafory.

Główne założenia zajęć adaptacyjnych:

1. Ułatwienie wzajemnego poznania.
2. Bliższe poznanie nauczyciela, jego wymagań i oczekiwań.
3. Bliższe poznanie – obserwowanie dzieci przez nauczyciela.

4. Próba sprecyzowania problemów grupy i sposobu ich rozwiązywania.
5. Uczucie wzajemnego poszanowania indywidualności.
6. Praca nad udzieleniem informacji w atmosferze zaufania i bezpieczeństwa.
7. Odreagowanie negatywnych emocji, akceptacja siebie, wzrost zaufania do innych.

I. Psychoedukacja – niekonwencjonalny styl pracy nauczyciela sposobem na inspirowanie i motywowanie ucznia do nauki i rozwoju osobistego

Cele:

- zachęcanie ucznia do podejmowania ryzyka – praca niekonwencjonalnymi metodami aktywizującymi,
- stymulowanie kreatywności dziecięcej,
- wytwarzanie atmosfery sprzyjającej zachowaniom twórczym,
- rozróżnianie zachowań asertywnych, agresywnych i uległych,
- poszukiwanie sprzymierzeńców do propagowania pracy psychoedukacyjnej.

Treści

W ramach projektu proponuję zajęcia z psychoedukacji, rozwoju osobistego, warsztaty teatralne oraz wycieczki i biwaki klasowe:

- omówienie zagadnień dotyczących psychoedukacji w szkole,
- wskazanie na konsekwentne działanie nauczyciela i ucznia,
- wskazanie na obszary tematyczne związane z samowiedzą, samodyscypliną,
- krytyka i reagowanie na krytykę,
- korygowanie wiedzy uczniów z zakresu psychoedukacji i społeczeństwa obywatelskiego,
- prowadzenie raz w roku warsztatów teatralnych: 5 godzin dziennie przez 5 dni w wybranym ośrodku kultury – MDK, MCK lub Teatr RONDO,
- wystawienie spektaklu teatralnego dla społeczności uczniowskiej, rodziców, nauczycieli i gości (udział w konkursach młodzieżowych grup teatralnych),
- wprowadzenie do metod pracy założeń programowych, wynikają z inspiracji coachingiem,
- ukierunkowanie działań na rozwój inteligencji wielorakich młodzieży gimnazjalnej,
- wprowadzenie uczniów w świat społeczeństwa obywatelskiego, poprzez wykorzystanie metod aktywizujących w nauczaniu,
- wdrażanie zasad dyskusji panelowej, burzy mózgów i analizy SWOT,
- dążenie do przemyśleń na temat etapu rozwoju grupy: co ja tu robię, czy mi się to podoba, czy ta wiedza może mi się przydać?
- wprowadzenie wiedzy na temat zachowań asertywnych: stanowczo, łagodnie bez lęku,
- prezentowanie przykładowych zajęć, angażujących uczniów do aktywności własnej, rozwoju osobistego oraz pokazania namacalnych efektów pracy nad sobą,
- korygowanie niedoskonałości zajęć, wynikających z indywidualnego podejścia do nich poszczególnych uczniów.

Zajęcia psychoedukacyjne korzystnie wpływają na poczucie własnej wartości. Wyciszają stany emocjonalne i pozytywnie wpływają na psychikę uczestników.

Metody i formy realizacji innowacji:

- miniwykład,
- ćwiczenia: „burza mózgów”,
- warsztaty zajęciowe z wykorzystaniem pracy psychoedukacyjnej,
- scenki rodzajowe,
- wyciszenie – techniki relaksacyjne, praca z oddechem.

II. Nauczenie dzieci przestrzegania zasad i norm społecznych:

- zapoznanie z tekstem: *Retoryka sztuka przemawiania* – wykorzystanie materiału do pracy nad koncentracją i pracy odtwórczej,
- znaczenie przypowieści i metafor w pracy z uczniem trudnym. *Przypowieść o starym Indianinie z plemienia Scharooki* – Czy możesz się zmienić?
- przypowieści: *O orle w kurniku, Kamienie, O dwóch mnichach,*
- zapoznanie dzieci z treścią opowiadania „Dręczyciel w klasie” – GWP, 2004 r.,
- dobre zachowanie – kultura osobista ucznia: *Ada to nie wypada* – poradnik dobrego zachowania.

III. Pobudzanie uwagi dziecka poprzez:

- zadania i nauczane treści przekazywane w sposób szybki, skrótowy,
- treści prezentowane w „małych dawkach” – tzw. etiudach,
- mobilizowanie dziecka do skupienia się, dzięki wykorzystaniu terapii uważności wg procedur lub zegarka, kuchennego minutnika do odmierzenia czasu, w którym ma być wykonane zadanie,
- szybko, najlepiej natychmiastową kontrolę poprawności wykonania zadań,
- przygotowanie materiałów do pracy korekcyjno-kompensacyjnej dla każdego uczestnika zajęć (logogryfy, krzyżówki, szyfrówki, rebusy, materiał do logicznego myślenia),
- zastosowanie techniki aktywizujących zabaw socjoterapeutycznych w toku zajęć.

IV. Skuteczne wydawanie poleceń:

- wprowadzenie i przestrzeganie planu zajęć,
- omówienie treści zajęć,
- dostarczenie uczniowi informacji, co będzie robił.
Przy realizacji tego zagadnienia warto pamiętać o tym, że:
- zajęcia ciche i wymagające aktywności powinny następować po sobie naprzemiennie (pozwoli to na lepsze utrzymanie koncentracji uwagi),
- polecenia wydawane uczniowi w atmosferze poczucia bezpieczeństwa sprzyjają procesowi terapeutycznemu,
- ważne jest, by umiejętnie zastosować elementy terapii behawioralnej (normy, zasady, kary, przywileje, konsekwencje).

V. Problemy emocjonalne – zagadnienia do przepracowania w formie warsztatowo-zabawowej:

- nadpobudliwość psychoruchowa,
- niedostosowanie społeczne,
- agresja słowna i fizyczna,
- zaburzenia lękowe.

VI. Zaburzenia funkcjonowania społecznego:

- zmiana zachowania z modelowania negatywnego na modelowanie pozytywne,
- wpływ domu rodzinnego na zachowanie dziecka – korekta niepożądanych zachowań,
- krytyka i reagowanie na krytykę – jak powiedzieć, by nie urazić,
- kultura osobista – znane zasady, a opór i niechęć w ich stosowaniu,
- bariery komunikacyjne – jak przełamać pierwsze lody, zabawy w kręgu.

VII. Oczekiwane efekty działań.

Po zakończeniu zajęć można przypuszczać, iż uczeń będzie potrafił:

- słuchać i mówić o sobie,
- słuchać innych i precyzować swoje cele,
- komunikować o swojej gotowości do pracy nad sobą i w grupie,
- doceniać wkład pracy i zaangażowanie członków zespołu,

- wchodzić w role i podejmować decyzje,
- panować nad swoją agresją,
- być bardziej asertywny,
- jest świadomy swoich zalet i wad.

Korzyści z wprowadzania i stosowania innowacji pedagogicznych w nauczaniu są nieocenione zarówno jeśli chodzi o ucznia, jak i nauczyciela. Wpływają na rozwój osobisty obu realizujących innowację stron, wyzwalają kreatywność i twórcze myślenie, poprawiają relacje interpersonalne w szkole i pozytywnie wpływają na kondycje szkolnej społeczności.

Innowacyjne nauczanie – gorąco polecam!

Halina Krupa

*ekspert ds. wdrażania innowacji
nauczyciel wiedzy o społeczeństwie
w Gimnazjum nr 5 w Słupsku*

Opublikowano w: „Informator Oświatowy” nr 2/2015, s. 25-28